

**Пролетни празници**  
**Изходно ниво – 9-12 клас**

Име и фамилия : .....

*I. Прочетете текста и отговорете на въпросите.*

Първи март.

Честита Баба Марта ! Днес ще чуete този поздрав многократно. Роднини и приятели ще ви закичат с мартеници, а вие със сигурност ще върнете жеста.

Едва ли някой може да каже колко е древна тази българска традиция.

Ритуалното използване на червени или бяло-червени тъкани, ленти, конци, възли или пискюли е засвидетелствано на Балканите, в Мала Азия, Египет и Близкия Изток от Античността. В древността червеният цвят е означавал Богинята (раждането и смъртта), а белият – нейния син (Слънцето, отвъдния живот, вечността).

Според стара легенда мартеници вързвали по българските земи траките. Слагали ги по време на пролетните мистерии, които символизирали края на студа и пробуждането на пролетта за нов живот. Самият Орфей кичел лирата си с червен и бял конец. Те символизирали безкрая на живота и безсмъртието на човешкия дух.

Но най-стари са източниците, описващи как прабългарите са били окичвани с бели и червени конци от техните ханове за здраве, сила и дълголетие. Така става ясно, че празникът е изначално български, произхождащ от годините 580-630 след Христа.

От Азия, където първоначално живеели българите, традицията се пренася в Евопа с преселването на голяма група българи начело с Хан Аспарух. Традицията се спазва до днес на територии, през които са минали българи – част от Румъния, Македония, част от Гърция, Сърбия, а също и в една част на днешна Русия. В Румъния мартеници се вързват на ръцете само на жените и малките деца. В Гърция мартеници се вързват само на ръцете на децата. В България мартеници се вързват още на млади животни и дървета.

В по-близкото минало по традиция на този ден най-възрастната жена почиствала основно къщата преди изгрев слънце, простирала навън червена тъкан – покривка, постелка, пояс или престилка. Смятало се, че това ще зарадва Баба Марта и ще предизвика благосклонността ѝ към къщата и обитателите ѝ. На децата, момите и младите булки се е вързвал усукан бял и червен конец – мартеница – най-често на ръката.

Баба Марта е митичен персонаж в българския фолклор. В народните вярвания, представени в пословици и приказки, името ѝ е свързано с месец март. Три са месеците, които са олицетворени в българските митични представи – януари, февруари и март. Януари и февруари са представени като братя с лют характер – Голям Сечко и Малък Сечко. Баба Марта се смята за тяхна сестра, която ту е усмихната и добронамерена, ту непридвидимо зла. С Баба Марта и месец март се свързват много обичаи и празници, свързани с идващата пролет.

1. От кога водят началото си ритуалите, в които присъстват бели и червени конци или тъкани ?

- а) от времето на траките;
- б) от античността;
- в) от епохата на прабългарите.

2. На какво е символ червеният цвят в древните времена ?

- а) на здраве и сила ;
- б) на нов живот ;
- в) на раждането и смъртта.

3. Защо Орфей кичел с бял и червен конец лирата си ?

- а) за да издава по-звънки звуци;
- б) като символ на безкрая, на живота и безсмъртието на човешкия дух ;
- в) за да дойде по-бързо пролетта.

4. Как традицията за вързване на мартеници идва в Европа ?

- а) чрез преселението на българи, водени от Хан Аспарух ;
- б) с идването на Баба Марта ;
- в) с идването на пролетта ;

5. Днес традицията за вързване на мартеници съществува :

- а) само в България ;
- б) във всички страни на Европа ;
- в) в България и някои страни, през които са преминали българите.

6. Защо по традиция най-възрастната жена трябва да почисти къщата и да простре навън червена тъкан ?

- а) за да покани Баба Марта да влезе в къщата ;
- б) за да накара Баба Марта да бъде добра с жителите на къщата ;
- в) за да върже Баба Марта мартеници на децата, които живеят в къщата ;

7. В народните вярвания Баба Марта е :

- а) баба на Малък и Голям Сечко ;
- б) майка на Малък и Голям Сечко ;
- в) сестра на Малък и Голям Сечко.

8. Какъв е смисълът на изречението : *Роднини и приятели ще ви закичат с мартеници, а вие със сигурност ще върнете жеста.*

- а) Роднини и приятели ще ви подарят мартеници и вие ще направите същото за тях ;
- б) Роднини и приятели ще ви подаряват мартеници, а вие ще ими ги върнете, защото не ви харесват ;
- в) Роднини и приятели ще ви подарят мартеница а вие ще им подарите нещо друго в замяна.

9. Какво е пояс ?

- а) мъжко наметало;
- б) част от мъжкото народно облекло, която се носи около кръста ;
- в) дълъг червен шал, който се носи от жените ;

10. Какво се разбира, когато се каже за някого, че има „лют характер“ ?

- а) че е невъзпитан ;
- б) че е зъл и жесток ;
- в) че е непоносим.

*II. Пролетните празници и животните.*

1. Като видите коя птица можете да свалите мартеницата си ?

.....

2. Кои животни се гонят на Благовец ?

.....

3. По традиция с кое животно се прави ритуално доене на Гергьовден ?

.....

4. Песента на коя птица вещае бедност, ако нямате парà в джоба си на Благовец ?

.....

5. Кое животно се почита на Тодоровден ?

.....

*III. Попълнете текста с дадените думи.*

*сутрин, членове, традициите, седмица, кръв, обичай, червена, кръстче, събота*

Някои от ..... на Великден произлизат от древността. По стар .....

Възкресение Христово се чества в продължение на три дни, а приготвленията за неговото отбелязване започва по време на Страстната .....

Яйцата се боядисват рано ..... на Велики четвъртък или Велика .....,

като първото яйце задължително се потапя в ..... боя, символизираща

Христовата ..... На Великден сутринта със същото яйце се прави

..... по челата на децата, а след това и на останалите ..... на

семейството.

*IV. Подредете изреченията, така че да получите свързан текст.*

1. След това закичва вратите с букет от здравец, люляк и цъфнала клонка от плодно дръвче.

2. На този ден също се заравя в земята и първото червено яйце от предходния Великден, за да е плодородна нивата.

3. Този обичай се спазва за здраве, берекет и щастие през цялата година.

4. Той се оставя да стои докато изсъхне.

